

Bortom suveräniteten

- en fallstudie om icke-statliga aktörers
inverkan på den thailändska staten

Abstract

Uppsatsen behandlar vilken inverkan på statssuveränitet som förhållandet mellan statliga, respektive icke-statliga aktörer har. Två statscentrerade perspektiv på internationell politik, realismen och liberalismen, utgör de definitionsmässiga begränsningarna av statssuveränitet. Aktörerna belyses i en fallstudie där trafficking i Thailand utgör det empiriska exemplet. Den teoretiska ansatsen utgörs av två konkurrerande perspektiv, ett aktörsbaserat och ett strukturellt betingat, som sammanförs till en syntes. Den teoretiska utgångspunkten förstärks av bumerangmönstret, en modell som illustrerar hur NGOs verkar i en internationell kontext. Slutsatserna föreslår att icke-statliga aktörer alltmer inskränker statssuveräniteten och att nationalstatens betydelse i det internationella systemet skulle dra nytta av att omformuleras.

Nyckelord: statssuveränitet, bumerangmönstret, NGO, Thailand, trafficking

1 INLEDNING	1
1.1 EN INTRODUKTION	1
1.2 UPPSATSENS DISPOSITION	1
1.3 ETT FÖRBRYLLANDE TILLSTÅND	2
1.4 KONTEXTUALISERAD STATSCENTRERING – EN KORTFATTAD ÖVERBLICK	2
1.5 TVÅ TEORETISKA ANSATSER	4
1.5.1 <i>Rational Choice</i>	5
1.5.2 <i>Strukturalism</i>	6
1.6 EN SYNTES	7
1.7 BUMERANGMÖNSTRET	8
2. FALLET THAILAND	10
2.1 DEN KOMMERSIELLA SEXINDUSTRIN	10
2.1.1 <i>Prostitution</i>	10
2.1.2 <i>Pornografi</i>	11
2.1.3 <i>Trafficking</i>	11
2.2 THE WORLD CONGRESS AGAINST COMMERCIAL SEXUAL EXPLOITATION OF CHILDREN	12
2.3 NATIONAL POLICY AND PLAN FOR ACTION.....	12
2.4 THAILANDS JURIDISKA RAMVERK	13
2.4.1 <i>The Prostitution Prevention and Suppression Act of 1996</i>	14
2.4.2 <i>The Prevention and Suppression of Trafficking in Women and Children Act of 1997</i>	14
2.4.3 <i>Grundlagsändring</i>	14
2.4.4 <i>The Criminal Procedure Amendment Act of 1999</i>	15
2.4.5 <i>The Money Laundering Control Act of 1999</i>	15
2.5 MEMORANDUMS OF UNDERSTANDING	16
2.6 SAMVERKAN	17
3 REFLEKTIONER	21
3.1 TEORETISK GRANSKNING	21
3.2 FALLSTUDIENS BEGRÄNSNINGAR	22
3.3 UTBLICK.....	23
3.4 AVSLUTANDE SLUTSATSER	24
4 REFERENSLISTA	24

1 Inledning

1.1 En introduktion

I dagens värld anses nationalstaten vara utgångspunkt för internationella politiska interaktioner, samt ett centralt begrepp inom studiet av global politik. Uppfattningen om att stater har territoriell integritet med oinskränkt makt över sina inre angelägenheter är vad som på fackspråk brukar kallas suveränitet, och ligger till grund för en rad akademiska perspektiv, bland de dominerande på detta område kan realismen och liberalismen med efterföljande varianter sägas vara mest tongivande. Även inom den faktiska politiken utgör suveränitetsprincipen ett prejudikat, vilket stater utgår ifrån i sina ageranden och interaktioner. Detta statscentrerade paradig har på senare tid satts i gungning av omfattande kritik av nya idéströmningar som betonar icke-statliga aktörers roll och inflytande på den internationella politiken. I denna uppsats behandlas relationen mellan stat och icke-statliga aktörer i en fallstudie om Thailand på området trafficking.

1.2 Uppsatsens disposition

Först ut efter denna disposition kommer uppsatsens frågeställning. Därefter följer en sammanfattande bild av statscentrering utifrån realismens och liberalismens gemensamma kännetecken. Denna sammanfattning syftar till att fastställa de kriterier för statssoveränitet jag fortsättningsvis lutar mig mot i uppsatsen. Därpå presenteras de teoretiska utgångspunkterna; två motsatta perspektiv och tolkningar som sammanfogas till en syntes. I den avslutande delen av detta inledande kapitel ges en illustration av bumerangmönstret. Denna modell ger en bild av hur NGOs (nongovernmental organizations), verkar inom det internationella systemet och

anknyter delvis till teorin. Det andra huvudsakliga kapitlet är en fallstudie om den illegala sexindustrin i Thailand och NGOs påverkan på detta område. Det inleds med en presentation av omfattningen av denna industri för att ge relevans till efterföljande delar. Kapitlet fortsätter med empiriskt material som sprider sig från bland annat en internationell konferens om barnsexhandel till Thailands juridiska ramverk. Detta kapitel avslutas med en belysning av samverkan mellan den thailändska staten och icke-statliga aktörer. I det tredje och avslutande kapitlet diskuteras de teoretiska utgångspunkterna mer specifikt i anknytning till fallet Thailand. En diskussion kring fallstudiens begränsningar och de avslutande slutsatserna avslutar detta kapitel. Sist i uppsatsen kommer en referenslista.

1.3 Ett förbryllande tillstånd

I takt med att globaliseringsprocesserna accelererat, i synnerhet efter Sovjetunionens sammanbrott, har gränserna mellan internationell och nationell politik effektivt suddats ut. En ökad integration av människor, kapital, marknader och politik som tidigare ansetts vara regionala angelägenheter har alltjämt blivit av mer globalt intresse. Världspolitikens beskaffenhet har förändrats, men våra konceptioner om den har inte varit lika dynamiska och följsamma. Trots att gängse trender pekar på en ökande betydelse för icke-statliga aktörers inverkan på internationella förhållanden, kvarstår i grunden ett system dominerat av stater som en grundbult i världspolitiken. Syftet med denna uppsats är att undersöka icke-statliga aktörers inverkan på statssuveränitet och om denna inverkan har en underminerande effekt på statssuveräniteten. En tänkbar frågeställning skulle relatera starkt till ovannämnda syfte, och skulle kunna formuleras som följande: Hur påverkas stater och statssuveräniteten av inflytande från icke-statliga aktörer?

1.4 Kontextualiserad statscentrering – en kortfattad överblick

Då denna uppsats centreras kring statssuveränitet anser jag att en kortfattad överblick av de två dominerande statscentrerade perspektivens, realismens och liberalismens, gemensamma syn på statens natur och plats i en internationell kontext kan vara till läsarens fördel. Syftet

med denna redogörelse är inte att tränga ner på djupet i den debatt som statssuveränitet har genererat, utan att leverera ett sammanhang i vilket statssuveränitet i relation till ovannämnda perspektiv kan förstås. Dessa perspektiv delar vissa grundläggande karaktäristika i fråga om intern konsistens och vissa av deras egenskaper uppvisar likheter med de egenskaper som är signifikativa för Rational Choice (se kapitel 1.5.1).

Ett grundantagande inom realismen och liberalismen är att stater antas vara rationella och nytto-maximerande (Bengtsson et al. 2001:34). Det är således staten som aktör och dess beteende som är de primära studieobjekten. Båda teorierna har sin utgångspunkt i att det internationella systemet är präglad av ett anarkiskt tillstånd d.v.s. avsaknaden av en allomfattande makt som kan garantera stater fred och säkerhet. För att överleva i en anarkisk struktur måste staterna effektivisera och mobilisera sina resurser för att maximera sin makt. Det mest effektiva organisationssystemet under sådana förhållanden, är den suveräna staten (Bengtsson et al. 2001:24). Omständigheterna under sådana förhållanden kan föga betraktas som strukturellt betingade, utan kretsar primärt kring autonoma och egenintresserade aktörer. Staten betraktas i detta ljus som fristående och förmögen att analysera sin omgivning och kalkylera olika strategier. Detta är ett kontrahenternas system, präglad av en kollektiv samförståelse att varje aktör har sin definierade och tydligt markerade sfär inom vilken man har ensamrätt till maktutövande. John Ruggie definierar nationalstaten som ”*institutionaliseringen av offentliga myndigheter inom ömsesidigt uteslutande judiciella domäner*” (Ruggie 1986:143). Detta citat visar att staten genom en process av inbördes byråkratisering definierar sina yttre gränser och befogenheter. Ytterligare en definition av staten återfinns hos Max Weber som poängterar att staten är ”*monopoliseringen av det legitima användandet av våld inom ett givet territorium*” (Dunne & Schmidt 2005:172), och belyser i detta citat maktaspekten aningen starkare. Avslutningsvis visar Anthony McGrew i nedanstående citat hur nationalstatens suveränitet tolkades vid tiden för den Westfaliska freden.

”Westphalian sovereignty located supreme legal and political authority with territorially delimited states. Sovereignty involved the rightful entitlement to exclusive, unqualified, and supreme rule within a delimited territory. It was exclusive insofar as no ruler had the right to intervene in the sovereign affairs of other nations; unqualified in that within their territories rulers had complete authority over their subjects; and supreme in that there was no legal or political authority beyond the state.” (McGrew 2005:30)

I samtida liberala demokratier skulle man inte hålla med om att statssuveränitet innebär att en enväldshärskare besitter absolut makt över sitt folk och territorium. Detta förhållande har i dylika stater balanserats mellan verkställande, lagstiftande och dömande makt. Det finns emellertid ett antal stater idag som inte gör denna åtskillnad varför citatet inte är missvisande på denna punkt. Det visar snarare upp att det finns ett variationsutrymme inom suveränitetsbegreppet. En andra invändning berör påståendet att det inte skulle finnas överstatliga legala och politiska auktoriteter bortom staten. Förenta Nationerna, Europeiska Unionen och internationella domstolar skulle kunna indikera sådana faktorer. Dessa institutioner har däremot ingåtts frivilligt och man skulle kunna hävda att detta är i enlighet med suveränens egenintresse. Medveten om dessa två invändningar mot McGrews citat är det detta i förening med Ruggie och Webers definitioner jag fortsättningsvis lutar mig mot när jag berör statssuveränitet.

1.5 Två teoretiska ansatser

Inom internationella relationer har man traditionellt talat om staten som den främsta aktören. Staten som aktör har varit den dominerande variabeln för att förklara det internationella systemets natur och logik och har länge åtnjutit en position som varit föga ifrågasatt och gör det, med viss modifikation, än idag. Som Stephen D. Krasner förtydligar så anses det Westfaliska systemet vara den institutionella kärnan i det moderna internationella systemet (Krasner 1995:117). Konkurrerande uppfattningar om vilka faktorer som möjligtvis kan förklara skiften och förändringar i det internationella systemet har länge fått stryka på foten för den massiva överlägsenhet som staten har på detta område. Internationella organisationer, normer och andra förklaringsätt har inte till fullo lyckats rucka på de argument som attribuerar staten dess dominans som förklaringsvariabel. Min åsikt är att detta synsätt beror väldigt mycket på att staten som sådan väldigt lätt blir föremål för schematiserade simplificeringar som lämpar sig för en viss sorts studium av internationell politik. Gängse konceptioner av staten såsom rationell, vinstmaximerande, egenintresserad och autonom är antaganden som syftar till att reducera statens komplexitet till en mer begriplig enhet. Min teori följer delvis denna fåra genom att den tar tillvara på det strategiska agentskapet som staten i denna mening tillskrivs i dess relationer och samspel med yttre kontrahenter. Eftersom jag

anser att en sträng följsamhet av detta perspektiv skulle vara alltför snävt för att tolka komplexiteten och samspelet hos internationella aktörer har jag dessutom valt att låta min teori hämta näring ur mer sociologiskt orienterade perspektiv för att förklara strukturella mönster i vilka stater befinner sig i. Jag anser att denna dualistiska ansats är nödvändig då en begränsning till endast ett av synsätten inte tillräckligt skulle ha tjänat den räckvidd jag vill uppnå i uppsatsen.

1.5.1 Rational Choice

En rationalistiskt präglad aktörsansats innebär som jag nämnt ovan vissa förenklingar av aktörernas/agenternas handlingsmönster och preferenser och är därmed reduktionistisk. Många av dessa förenklingar bygger på antaganden som på intet sätt är konventionella eller oantastliga, men som av nödvändighet måste göras för att tesen överhuvudtaget ska ha något innehåll. Kärnan i det rationella aktörsperspektivet tillskriver aktörer autonomi och en långtgående egenintresserad handlingskraft som i regel inte förhindras av yttre faktorer som ligger bortom aktörens handlingskapacitet. En ofrånkomlig premis i perspektivet utgörs av att en aktör inte är kapabel att välja ett handlingsalternativ som befinner sig utanför situationens domäner, utan endast är kapabel att handla utifrån situationens reella och givna handlingsalternativ. Jon Elster erbjuder en kort och sammanfattande förklaring; ”*when faced with several courses of action, people usually do what they believe is likely to have the best overall outcome*” (Elster 1989:22). Trots de hållpunkter som Rational Choice perspektivet uppvisar så är detta inget statiskt perspektiv, utan dynamiskt och dess funktionalitet kan variera beroende på vilka antaganden och premisser man anger som möjliga val för aktörerna i studien, samt den information man väljer att utgå ifrån att aktörerna är besuttna med. (Ward 2002:71). Denna utgångspunkt gör det lämpligt för perspektivet att appliceras på stater i en internationell kontext, med de överväganden och ställningstaganden som dessa enheter tvunget måste beakta inför sina förfaranden. Förutsätts det ovillkorligen att en aktör är rationell och nyttomaximerande finns det ingen felmarginal att beakta. Därför finns det risk för att ett alltför långdraget rationellt aktörsperspektiv leder till ett logiskt felslut. Tänker man sig att aktören i alla lägen är rationell och nyttomaximerande kan vilka beteenden som helst utövas utan att man ifrågasätter denna princip. En självmordsbombare som spränger sig själv i luften kanske anser att vinsterna med denna handling överstiger förlusterna, trots att konsekvensen blir att han inte kommer att finnas kvar som autonom individ och fortsätta göra

val som gynnar honom. Detta är naturligtvis ett extremfall, men det belyser åtminstone en viktig kritik av detta perspektiv. I denna studie kommer jag inte att förutsätta att aktörerna har sådana intentioner, utan snarare värnar starkt om sin egen överlevnad. Dessutom kommer stater i egenskap av aktörer förutsättas vara utrustade med sådan integritet som följs av värnandet av den egna autonomin, anspråk på territoriell och politisk suveränitet, egenintresse samt vinstmaximering.

1.5.2 Strukturalism

En strikt aktörsbaserad ansats kan förvisso förklara en aktörs beteende i samspel med sina kontrahenter och urskilja motivet till dessa, men är tämligen oförmögen att urskilja vilka faktiska förhållanden som konstituerar aktörens valmöjligheter. En överdriven tilltro till förklaringskapaciteten i aktörsperspektiv, vilket förutsätter att all social samverkan byggs nerifrån och upp, med den isolerade aktören i grunden, leder till en kontradiktion. All interaktion inom det internationella systemet bygger på att motparten i likhet med sig själv värnar ungefär likartade värden och principer. Framförallt så är medvetenheten hos alla parter om sina konkurrenters kännedom om de egna intressena avgörande. Alla intentioner måste förhålla sig till att motparten förutsätts känna till dessa avsikter. Ett sådant förhållande är inte individualistiskt utan intersubjektivt, eftersom detta avser en grupp aktörer som kollektivt, med kännedom om varandras preferenser, påverkar agerandet hos den individuella aktören (Ward 2002:70). Det finns alltså ett yttre ramverk vilket aktörer förhåller sig till i sina interaktioner – en struktur.

I litteraturen finner man ett varierande vokabulär för strukturer; de varierar att definieras som strukturer, regimer, ramverk eller paradigm, med överlappande betydelse. Strukturella förklaringsmodeller betonar strukturernas avgörande inverkan på politiska och sociala förändringar på bekostnad av aktörers fria handlingskapacitet. Utmärkande för strukturalismen är dess betoning på normer, sociala relationer och intersubjektiv förståelse (Keck & Sikkink 1998:5). Inom strukturalismen är alltså aktörer reducerade till bärare av, och upprätthållare av vissa på förhand givna och seglivade beteenden eller normer med avsevärt begränsad individuell handlingskapacitet. Strukturerna kan vara allmänt uppfattade och erkända såsom ideologiska eller politiska dogmer, men kan likväl vara osynliga sociala mönster som ändå har omfattande inverkan på aktörers beteende (McAnulla 2002:275). För att förtydliga vad som mer precist inbegrips av en struktur kan ett citat av Stephen Krasner vara på plats. I nedanstående citat syftar Krasner på internationella regimer som mer

inbegriper förhållanden mellan stater än syftar till att förklara strukturella indikationer på individnivå, även om jag anser att citatet kan tjäna också detta syfte. Krasner menar att regimer dikteras av ”sets of implicit or explicit principles, norms, rules and decision making procedures around which actors’ expectations converge in a given area of international relations” (Krasner 1983:2). Att handla utan inflytande från strukturer utifrån detta perspektiv blir en omöjlighet. Strukturerna genomsyrar hela den domän som aktörerna befinner sig inom och konstituerar de villkor vilka aktörer kan handla efter. Aktören har så att säga ett visst mån av handlingsutrymme, men varje valmöjlighet har definierats av strukturerna. Om strukturerna förändras omvandlas även villkoren för aktörernas handlande.

1.6 En syntes

För att erbjuda en så allomfattande bild som möjligt av de krafter som verkar inom och konstruerar det internationella systemet har jag ovan nämnt två kontrasterande perspektiv som båda söker förklara fluktuationer och orsaker i en global kontext. De båda perspektiven påbjuder var för sig stark och övertygande teoretisk bärkraft, men har ett paradoxalt förhållande till varandra. Jag anser att ingetdera av perspektiven ensamt kan förklara det internationella systemets uppbyggnad på ett tillräckligt tillfredsställande sätt, varför jag anser att en sammansmältning av dessa två vore ett lämpligt alternativ. Det kan tyckas problematiskt att förena två kontradikerande perspektiv till en enhetligt sammansatt syntes. Ett försök till detta skulle kunna bestå i att betrakta strukturer och aktörer som två separata enheter med unika egenskaper varför de inte ömsesidigt skulle kunna utesluta varandra. Istället för att se strukturer och aktörer som två sidor av samma mynt skulle man istället kunna betrakta dem som två sammantvinnade trådar som växelvis varierar om att vara den dominanta enheten (McAnulla 2002:285). På så sätt får det strukturella förklaringsmönstret liksom aktörsperspektivet lika stor plats. Genom denna illustration kan man åskådliggöra samspelet, eller det dialektiska släktskapet, mellan struktur och agentskap (ibid.). Nedanstående citat kastar ljus över argumentationen:

”Structures as emergent entities are not only irreducible to people they pre-exist them, and people are not puppets of structures because they have their own emergent properties which mean they either reproduce or transform social structures rather than create them.” (Archer 1996:1)

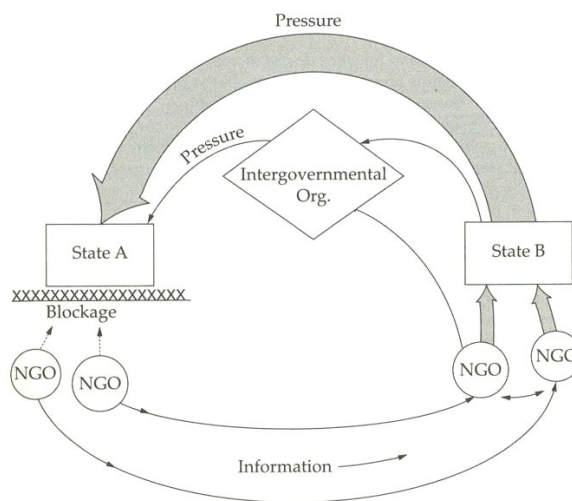
Detta citat visar upp båda aspekternas tyngd och betydelse för denna typ av fusion. Archer väljer att sätta den strukturella aspekten som den ursprungliga enheten, utan att fördenskill tillskriva den som överlägsen eller dominant gentemot agentskapet. En diskussion kring vilken av dessa aspekter som föregår den andra väljer jag att inte inkludera i denna uppsats, eftersom det föga skulle gynna en anknytning till mitt syfte och min frågeställning. Vad som däremot är intressant i Archers citat är att hon attribuerar både strukturell betingelse liksom agentskap lika stort inflytande på sammanhang. Dessutom argumenterar hon för att de två perspektiven har en reciprok och ömsesidig inverkan på varandra, vilket gör att de båda ansatserna kan förenas till en enhetlig syntes.

1.7 Bumerangmönstret

I denna uppsats kommer dock staten att ackompanjeras även av ytterliggare en typ aktör som fortsättningsvis i denna uppsats kommer att ges en mycket central plats - NGOs. Denna icke-statliga aktör tillskrivs en alltmer betydande plats i litteraturen om internationell politik och utvecklingsarbete. Här presenterar jag NGOs i en modell där samspelet mellan NGOs, stater och internationella organisationer belyses i en kontext. Syftet med detta är att visa hur interaktion mellan dessa parter kan se ut. Även om bumerangmönstret inte kommer att vara direkt applicerbart på alla exempel i min fallstudie, kommer ändå många delar av fallstudien att uppvisa likheter med bumerangmönstret. Modellen kan även tjäna till att belysa de strukturella aspekterna jag berört i min teori. Modellen ger ett förslag på vilka förhållningspunkter som aktörer har att beakta i samspelet med varandra, och vilka förhållanden som påverkar samspelet mellan dessa.

Bumerangmönstret är en modell som syftar till att förklara beteendet hos NGOs när deras inhemska kanaler för inflytande är blockerade, samt hur dessa NGOs via utländska och internationella instanser ändå lyckas skapa påtryckningar gentemot den egna suveränen. Som Keck och Sikkink beskriver omständigheterna vilka modellen syftar till att illustrera, så är stater den primära garanten för rättigheter, men samtidigt den primära förövaren (Keck & Sikkink 1998:12). I händelse av att en auktoritär stat blockerar protester eller kampanjer som strider mot dess egna politik och målsättningar tvingas NGOs och andra intressegrupper att

söka gehör för sina hjärtefrågor utanför landets politiska och juridiska gränser där det politiska klimatet är mer fruktsamt för påverkan. I en öppnare miljö utanför det tänkta landets territorium finns större möjligheter till att väcka opinion. Enligt bumerangmönstret verkar NGOs utomlands för den vädjande organisationen och utövar i sin tur tryck på sin egen regering. Visar det sig att frågan väcker tillräckligt stor respons utomlands kan stater direkt eller via internationella instanser arbeta för att få till stånd en förändring i den stat som blockerade sin inhemska opposition.

Figur 1. Bumerangeffekten (Keck & Sikkink 1998:13)

På så sätt skapas en cykel där information från en NGO till en annan omvandlas till tryck på en regeringsmakt eller ett internationellt organ som studsar tillbaka till ursprungslandet. Där får regeringen ifråga få ta ställning till huruvida man vill fortskrida med sitt agerande. Som Keck och Sikkink beskriver omständigheten kringgår en inhemska NGO dess stat och söker direkta internationella allierade för att uppbringa tryck på deras stat utifrån (Keck & Sikkink 1998:12).

Bumerangeffekten förutsätter visserligen att NGOs uppvisar en sådan samarbetsvilja och solidaritet, att de är beredda att ta strid för en fråga som inte direkt berör de som förfrågas att agera till förmån för den vädjande organisationen, ett påstående som möjligen inte kan uppfattas som självklart. Detta antagande kan emellertid betraktas som en relativt säker utgångspunkt, givet den läggning av gemensamt uppfattade värden och gränsöverskridande principiella idéer som genomsyrar en NGOs karaktäristika.

2. Fallet Thailand

2.1 Den kommersiella sexindustrin

Detta kapitel inleds med en överblick av omfattningen av Thailands ökända kommersiella sexindustri. Fallstudien och siffrorna nedan fokuserar mest på barn inom sexindustrin, även om sexindustrin som helhet belyses bör betraktas som enhet. En inblick i denna verksamhet tror jag hjälper till för att förstå problematiken som stat och andra aktörer möts av i denna fråga. Denna industri kan delas upp i tre kategorier; prostitution, pornografi och trafficking. Nedanstående information om vardera kategori är hämtad från Ecpat Internationals hemsida (<http://www.ecpat.net> [1])

2.1.1 Prostitution

Det thailändska hälsodepartementet beräknar att mellan 12000 till 18000 barn är inblandade i prostitution i Thailand. Vissa NGOs kalkylerar att antalet barn i prostitution till det minsta antalet är 80000, men att siffran sannolikt rör sig kring hundratusental. Efter åtgärder från polis och regering har lokaliseringen av prostituerade barn skiftat från bordeller till massageinrättningar, go-go barer, hotell och restauranger. Efterfrågan att ha sex med barn från thailändska män såväl som utlänningar, inklusive turister, fortsätter att vara stark. De provinser som hyser de högsta antalen barnprostituerade är; Bangkokmetropolen, den centrala regionen, Chonburi, Songkla, Phuket och Chiang Mai. Europeiska sexköpare utgör den största konsumentgruppen i Bangkok och Chonburi, medan malaysier och singaporianer utgör den övervägande delen i de södra Thailand. Majoriteten av flickor i prostitution härstammar från norra Thailand, vilket är särskilt gällande för barn med ursprung i stammar bosatta i landets

norra bergsregioner. Dessa stammar förnekas thailändskt medborgarskap och betraktas ha lägre kulturell status än thailändare bördiga från inlandet. Med dålig eller obefintlig utbildning, en känsla av att vara en andra klassens medborgare samt utrustad med dålig kunskap om farorna med att lämna hemmet luras många barn från dessa bergsstammar in i prostitution. Det har rapporterats om att kvinnor från dessa stammar ironiskt nog gett sig in i prostitution för att känna sig mer värdefulla och accepterade av det övriga thailändska samhället.

2.1.2 Pornografi

Barnpornografi är ett problem som i skuggan av barnprostitution och trafficking nyligen uppmärksammats i Thailand. De som faller offer för barnpornografi är ofta barn som redan tvingats in i prostitution, tiggare och gatubarn. Thailand har inga specifika lagar gällande produktion eller innehav av barnpornografiskt material, men lagar som adresserar oanständigt material kan tillämpas. Barnpornografi är känt att produceras av utlänningar som exporterar materialet till sina hemländer eller distribuerar det via internet.

2.1.3 Trafficking

Mycket av den gränsöverskridande traffickingen i Sydostasien involverar Thailand. Det är ett betydande mottagar-, transit- och ursprungsland. Många barn skickas till Thailand med syfte att ingå i prostitution från Kambodja, Laos, Burma och Kina. Thailändska flickor skickas från Thailand till Kambodja, Europa, Japan, Taiwan, Nordamerika, Sydafrika och Australien. Rapporter om en korrupt poliskår och regeringstjänstemän som mottagit mutor för att ignorera och motverka åtgärder som ämnats för upphävandet av den illegala sexhandeln har varit vanligt förekommande. Enligt en ILO rapport (International Labour Organization) som kom 1998 uppskattas att mellan 200000 till 300000 kvinnor och barn förs in i Thailand årligen med syftet att inlemmas i prostitution. Det kambodjanska kvinnoministeriet uppskattar att antalet kvinnor och barn som sålts in i slaveri i Thailand från Kambodja sträcker sig upp till 40000. Denna siffra tros av andra bedömare vara mycket högre. Den vidsträckta gränsen till Burma sammantaget med detta lands ekonomiska och politiska situation utgör ett särskilt problem för Thailand. Det beräknas att 80000 burmanska kvinnor och barn befinner sig i prostitution i norra Thailand, samt att denna siffra sannolikt kommer att öka. Till denna siffra kan ytterliggare tilläggas att 10000 burmanska flickor årligen anländer till thailändska bordeller. Den näst största gruppen av barnprostituerade i Thailand utgörs av kineser från

Yunnanprovinsen. Även laotiska barn utgör en stor grupp inom den illegala sexhandeln i Thailand. För närvarande beräknas att mellan 100000 till 200000 thailändska kvinnor och barn befinner sig inom bordellverksamhet utanför Thailands gränser.

2.2 The World Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children

Världskonferensen mot kommersiell, sexuell exploatering av barn gick av stapeln i Stockholm 1996. Denna konferens var startskottet för igångsättandet av ett omfattande arbete mot trafficking. Innan denna konferens har jag inte påträffat samma kvantitet av material och resurser som relaterar till denna fråga, varför jag väljer att sätta denna konferens som utgångspunkt för min fallstudie.

Det var organisationen Ecpat (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes) som två innan Stockholmskonferensen initierat arbetet med att få till stånd en världskonferens som berörde problemen med kommersiell, sexuell exploatering av barn. Evenemanget organiserades av Ecpat, UNICEF samt en NGO som arbetar med främjandet av FN:s konvention om barnens rättigheter. Den veckolånga konferensen föregicks av sex regionala konsultationer i olika delar av världen som alla bidrog med synpunkter på en Declaration and Agenda for Action som cirkulerade innan konferensen. Sammantaget gästades konferensen av ca 1400 deltagare från mer än 130 länder. Närvarande var 718 regeringstjänstemän från 122 länder, 105 representanter från Förenta Nationerna och intergovernmental organizations (IGOs), 471 NGO-representanter samt en delegation på 47 ungdomar. Konferensen ledde till ett enhälligt antagande av Declaration and Agenda for Action som cirkulerat innan konferensen i vilken länderna förpliktigade sig till ett ”globalt partnerskap mot den kommersiella, sexuella exploateringen av barn” (<http://www.ecpat.net> [2]).

2.3 National Policy and Plan for Action

The National Policy and Plan for Action var en ansats av den thailändska regeringen som initierades 1990 och som skulle sträcka sig tio år framåt. Dess innehåll föreskrev hur

myndigheter skulle arbeta för att minska den kommersiella sexhandeln. Handlingsplanen fick ett avgörande genomslag 1996, då ett tillägg kallat The Prevention and Eradication of the Commercial Sexual Exploitation of Children lades till den ursprungliga handlingsplanen. Nedanstående information är hämtad från <http://www.ecpat.net> [3].

Handlingsplanen producerades av National Commission on Women's Affairs och markerade ett högt politiskt initiativ som stöddes av det thailändska civilsamhället och internationella organ. Anledningen till initiativet var den växande kollektiva förståelsen bland regering, departement och berörda NGOs att problemen som förknippades med den kommersiella sexindustrin var alltför omfattande för att tacklas av endast en aktör. En konsoliderad kraftansamling på högsta politiska nivå betraktades därför som ofrånkomlig. I förarbetet av utformandet av inbegreps akademiker, aktivister, NGOs, polisväsendet, Department of Public Welfare, immigrationsverket samt FN-organ. Den främsta målsättningen var att underlätta och främja arbetet för implementering av samhällsorgan med riktlinjer framtagna av ministerier och NGOs i kvinnorelaterade frågor. En av de mest framträdande målsättningarna yttrade sig i kommissionens befogenhet att förse statsministern med förslag på tillägg samt förnyad och reviderad lagstiftning.

1996 antogs ett tillägg till handlingsplanen som ytterligare skulle vidga handlingsutrymmet i kampen mot den kommersiella sexindustrin. Arbetet genomsyrades av en samarbetsvänlig atmosfär mellan regeringsorgan, NGOs och internationella organisationer. Tillägget lade tyngd och fokuserade på barn inom den kommersiella sexindustrin, och inkluderade strategier för motverkandet och undertryckandet av kommersiell, sexuell exploatering. För barn som fallit offer för den olagliga sexhandeln skapades tillvägagångssätt för att skydda, återintegrera och assistera dessa till ett normalt liv i efterdyningarna av den psykiska stigmatiseringen sexuellt utnyttjande innebär. Tilläggets främsta bedrift låg emellertid i att påbörja initiativ till utarbetandet av fem nyckellagar (se kapitel 2.4) som berör den kommersiella sexindustrin. Dessa lagar betraktas vara de mest banbrytande och avancerade i Asien.

2.4 Thailands juridiska ramverk

Sedan Stockholmskonferensen 1996 har Thailands rättsystem genomgått dramatiska förändringar gällande lagar, implementering och policy som berör barns rättigheter i

allmänhet och i synnerhet sådana som berör barn i anslutning till trafficking, prostitution eller pornografi. Nedan följer en sammanställning av dessa.

2.4.1 The Prostitution Prevention and Suppression Act of 1996

Denna lag antogs endast ett par månader efter Stockholmskonferensen. Den framtogs i samarbete med statliga organisationer och NGOs och utplånade tidigare lagstiftning som kriminaliserade prostituerade (ibid.). Istället ska prostituerade enligt lagen betraktas som personer i behov av stöd och hjälp och inte som kriminella som ska erhålla rättslig påföljd. Centrum som upprättats som tillflyktsorter för barn i prostitution ska vara fostrande institutioner istället för ungdomsfängelser. Lagen föreskriver att de som drar fördel av kommersiellt, sexuellt utnyttjande av barn kan få ett straff på upp till tjugo år i fängelse. En kund som använder sig av sexuella tjänster av barn under 18 eller 15 år får fängelsestraff på tre respektive sex år. Slutligen kan föräldrar som sålt sitt barn till den kommersiella sexindustrin få upp till tjugo år i fängelse (Five years after Stockholm 2001:19).

2.4.2 The Prevention and Suppression of Trafficking in Women and Children Act of 1997

Denna lag antogs för att förstärka föreskrifterna i The Prostitution Prevention and Suppression Act. Lagen breddar grunderna för vilket ett åtal kan väckas. Dessa grunder omfattar förvärvning, internering, försäljning, mottagande eller bortsändande av kvinnor och barn med eller utan deras samtycke. Lagen förser även ämbetsmän med större befogenheter att inspektera platser för att underlätta prevention och stöd till offer. Utöver dessa åtgärder föreskriver lagen assistans och hjälp med att återvända till sitt hemland. För thailändska medborgare innebär lagen att man har rätt till tillfälligt härbärge och andra behövligheter, inklusive praktisk yrkesträning (Berger & van de Glind 1999:10).

2.4.3 Grundlagsändring

Den thailändska grundlagen ändrades 1997, ett år efter Stockholmskonferensen. Den mest betydande förändringen innebar att man antog en rättighetsbaserad ansats i grundlagen som baserades på FN:s konvention om barnets rättigheter. Den nya grundlagen har inneburit ett stärkt rättighetsskydd för barn då regeringstjänstemän, IGOs, NGOs, privatpersoner eller

andra som antingen arbetar med dessa frågor eller som fallit offer för överträdelser i denna lag getts möjlighet att återropa både landets grundlag liksom ett internationellt instrument (Five years after Stockholm 2001:18). Grundlagsförändringen innebär att barn berättigas tolv år gratis grundutbildning istället för de tidigare nio åren. Åtgärden med att hålla barn inom skolverksamhet syftar till att minska incitamenten för barn och deras föräldrar att ge sig in i prostitution. En nationell kommission för mänskliga rättigheter ska enligt grundlagen upprättas med tre ombudsmän som ska övervaka att föreskrifterna i grundlagen efterlevs (Berger & van de Glind 1999:10).

2.4.4 The Criminal Procedure Amendment Act of 1999

Förberedelserna av denna lag involverade NGOs, domare, polisen, National Commission on Women's Affairs och UNICEF. Lagen syftar till att mildra omständigheterna ett utnyttjat barn eller vittne kan stöta på i en rättsprocess med sin förövare. Rättsprocessen minskar antalet myndigheter som offret måste uppge sitt vittnesmål till under utredning och rättegång. Dessutom ges offret möjlighet att via videolänk uppge sitt vittnesmål så att ett möte med förövaren undviks, vilket ofta har lett till att barnet hotats eller mutats till att ändra sina uppgifter. Vidare har offret eller vittnet har rätt till en psykolog eller socialarbetare under rättegångarna. För att ytterligare minska traumatiseringen hos offer ges dessa enligt den nya lagen möjlighet att spela in sina vittnesmål innan förövaren har blivit identifierad (<http://www.ecpat.net> [3]).

2.4.5 The Money Laundering Control Act of 1999

Till skillnad från många andra länder med en liknande lagstiftning, riktar sig denna lag i Thailand även mot förebyggande arbete mot prostitution och trafficking, som mot pengatvätt och droghandel. Delar av lagen berör förseelser med anknytning till prostitution såsom bordellverksamhet, anskaffande av människor för sexuella ändamål och trafficking. Lagen berör även förseelser som uttrycks i 1997 års Prevention and Suppression of Trafficking in Women and Children Act (ibid.).

2.5 Memorandums of Understanding

1999 färdigställdes ett memorandum of understanding (MOU) av National Commission on Women's Affairs. Detta memorandum etablerade ett standardiserat procedurförfarande för offer och förövare gällande trafficking. MOUn bygger på lagar som avses för tillrättakommandet med de problem som den kommersiella sexindustrin utgör. Dokumentet behandlar thailändska medborgare och utlänningar med olika föreskrifter. För thailändare föreskriver MOUn att dessa ska återintegreras i samhället till ett liv bortom prostitution. För icke-thailändska medborgare ges föreskrifter att dessa inte ska straffas enligt gällande immigrationslagar, samt att dessa ska inlemmas i vittnesprogram. Förutom att memorandumet underlättar genomdrivandet av lagar, signalerar den även att alla inblandade parter måste arbeta tillsammans mot ett gemensamt mål. MOUn åtnjuter en hög samhällselig status och har undertecknats av statsministerns permanenta sekreterare, generaldirektören för den thailändska polisen, generaldirektören för Public Welfare Department, ordföranden för Thai Coordinating Committee on Foreign Children samt en representant för Global Alliance against Trafficking. Förarbetet till MOUn var långvarig och spände över ett antal år. Efter Mekong Subregional Conference on Trafficking in Women and Children 1997 gjorde ett antal NGOs efterforskningar och framlade rekommendationer till regeringsorgan och internationella organisationer. Detta följdes av ett seminarium som involverade gränspoliserna, socialarbetare och NGOs som tog fram rekommendationer till en nationell kommitté som antog memorandumet. Idag har uppskattningsvis 1000 tjänstemän genomgått utbildning i de föreskrifter som MOUn påbjuder (ibid.).

Två andra MOUs har framtagits med syfte att förstärka och tydliggöra icke-statliga aktörers arbete i kampen mot kommersiell sexuell exploatering. Det första, kallat Memorandum of Understanding: Action Guidelines for NGOs Concerned with the Problems of Trafficking in Women and Children, ska som namnet indikerar ge riktlinjer för hur NGOs ska arbeta mot den illegala sexindustrin. Det andra, Memorandum of Agreement between Governmental and Non-Governmental Sectors regarding Action against the Trafficking in Women and Children, syftar till att ta vara på det goda samarbetet mellan statliga organ och icke-statliga aktörer för att förstärka och effektivisera arbetet mot trafficking (Five years after Stockholm 2001:117).

Den sista MOUn som relaterar till trafficking är ett bilateralt avtal mellan Thailand och Kambodja kallat, Memorandum of Understanding on Bilateral Cooperation to Eliminate

Trafficking in Children and Women, och undertecknades 2003. Föreskrifterna i denna betonar starkt gränsöverskridande samarbete mellan Thailand och Kambodja på en mängd områden. Bland dessa kan nämnas stöd och hjälp till offer av trafficking, förebyggande arbete för att minska förekomsten av trafficking, upprättandet av förebyggande lagstiftning och reformer samt att döma och straffa av personer som profiterar på trafficking. MOUn ger förslag på preventiva åtgärder såsom utbildning och yrkesträning. MOUn efterfrågar etablerandet av mekanismer så att offer för trafficking ska kunna repatrieras på ett säkert sätt. För att säkra efterlevnaden av MOUn har en förenad specialgrupp upprättats som ska arbeta med implementeringen av avtalet (<http://www.humantrafficking.org>).

2.6 Samverkan

I detta kapitel har jag lyft fram empiriskt material som indikerar tendenser, direkta och indirekta, till samverkan mellan statliga element och icke-statliga aktörer. Vad som visat sig vara påfallande anmärkningsvärt är det täta samarbetet och hörsamheten mellan NGOs och statliga organ. Konferensen i Stockholm verkar vara en brytpunkt och avgörande faktor för det begynnande samarbetet mellan statliga och icke-statliga aktörer på bred front och på högsta politiska nivå i fråga om den kommersiella sexindustrin. Det sammelsurium av regeringsrepresentanter, NGOs och företrädare av FN pekar på otillräckligheten i att som ensam aktör arbeta med dessa frågor. Blandningen av närvarande deltagare skulle även kunna peka på att kunskapen hos vardera parten tjänar på att kompletteras av andra aktörer som arbetar med dessa frågor på olika nivåer av samhället. Man kan tolka det inflytelserika deltagandet av NGOs och internationella organisationer i konferensen som ett erkännande av dessas positiva inverkan på samhällsutvecklingen från staters håll. Ecpat International menar att konferensen var den första i sitt slag eftersom NGOs, internationella organisationer och regeringsföreträdare för första gången deltog som jämbördiga deltagare. Den tyska dagstidningen Die Zeit skrev om konferensen som ett starkt bevis på att NGOs är den framväxande nya kraften i samhället (<http://www.ecpat.net> [2]). Att samtliga 122 regeringsföreträdare enhälligt antog den handlingsplan som delvis utarbetats av icke-statliga aktörer för att göra den till nationell policy markerar att gränsen mellan statliga institutioner och utomparlamentariska initiativ gjorts alltmer svårdefinierad.

På det nationella planet kan man skönja än mer samverkan mellan stat och NGOs bland annat i utformandet av den nationella handlingsplanen, National Policy and Plan for Action, med dess tilläggsprotokoll. Själva förarbetet var en sammansmältning och förståelse mellan regering, departement och NGOs som pekar på ett erkännande från den thailändska statens håll att NGOs skulle kunna bidra med värdefulla sakkunskaper om problemets natur och med åtgärder för dess tillrättakommande. Det faktum att NGOs tilläts vara med i utformandet av handlingsplanen visar på ett mycket starkt inflytande av icke-statliga aktörer på en överenskommelse som mynnar ut i saklig och konkret inrikespolitik. Att handlingsplanens syfte var att underlätta arbetet för implementerande samhällsorgan att få ut reell förändring i linje med rekommendationer utformade av NGOs markerar ytterligare hur starkt genomslag dessa har haft på politiken i Thailand. Att kommissionen som utformade handlingsplanen i nära samarbete med NGOs gavs befogenhet att förse statsministern med förslag till lagändringar är ett argument som starkt indikerar icke-statligt inflytande på statens högsta politiska ämbete. Arbetet med tillägget till handlingsplanen involverade samma parter som arbetade fram själva handlingsplanen. Detta betraktar jag som en säker indikation på att samarbetet mellan berörda parter i arbetet med handlingsplanen måste ha varit ett lyckat projekt, eftersom parterna måste ha ansett ett fortsatt samarbete skulle yttra sig väl, samt att arbetet genomsyrades av en samarbetsvillig atmosfär. Tilläggsprotokollet innebar att ett arbete med att formulera fem lagar, varav en grundlag, som senare antogs påbörjades. Bedriften för NGOs att tränga så långt in i en stats juridiska domän och politiska liv så att lag- och grundlagsändringar sker är ett synnerligen starkt bevis på ett osedvanligt kraftigt inflytande. Vare sig NGOs har varit direkt involverade i utarbetandet av lagarna som i skapandet av 1996 års Prostitution Prevention and Suppression Act och 1999 års Criminal Procedure Amendment Act, eller varit indirekt engagerade i lobbying och påtryckningar för lagändringar som i fallet med de övriga tre lagar jag nämnt har detta mycket stor betydelse. Jag anser att den privilegierade ställning som NGOs har haft i det täta samarbetet med myndigheter, och den position NGOs haft i termer av inflytande på lagstiftning, pekar på att den thailändska staten måste ha förstått att utformandet av lagarna knappast skulle ha uppnått önskad verkningsgrad utan den sakkunskap och gräsrotsförankring som NGOs är besuttna med. Dessutom tyder detta på att NGOs måste ha utövat ett effektivt tryck på den statliga organisationen att anamma deras policy och lyckats med att bli insläppta i sakpolitiska sammanhang. Att statliga organ och departement lystrar till utomstående aktörer i en mängd olika sammanhang i deras verksamheter är ofrånkomligt och heller inte önskvärt. Men när de är receptiva så till den grad att icke-statliga aktörer ges en position där de har möjlighet till

direkt inflytande på utformandet av en nations lagar är extraordinärt. Att synpunkter från allmänhet och organisationer i förarbetet till en lagstiftning kan tas hänsyn till är inte ovanligt, men i detta fallet gäller det antagandet av fem lagar, varav en grundlag, under en tidsperiod på fyra år, vilket jag anser peka på ett osedvanligt starkt och intensivt tryck från icke-statliga aktörers håll.

1999 års memorandum of understanding som framtogs av National Commission on Women's Affairs och som bland annat undertecknades av generaldirektörer och företrädare för höga samhällseliga instanser såsom polisen, statsministern och hälsodepartementet är även det ett tecken på samverkan mellan icke-statliga, och statliga aktörer. MOUn är en politisk förlängning på de lagar i vilkas förarbete NGOs varit starkt involverade. MOUn tillerkänner NGOs en viktig ställning eftersom dokumentet understryker att alla krafter måste förenas i kampen mot kommersiell sexuell exploatering av barn för att bli effektiv. Innehållet i memorandumet har präglats av rekommendationer av NGOs, och under varje steg i processen av skapandet av dokumentet har NGOs varit med. Idag utgör memorandumet underlag för berörda samhällsinstanser om hur de ska förhålla sig till och arbeta med trafficking. Även cirka 1000 tjänstemän har utbildats enligt föreskrifterna i MOUn. Att NGOs förmått den thailändska staten att få till en samverkan med en gemensam handlingsplan mellan olika instanser styrker antagandet att företeelser som tidigare varit statliga intressen numera i ökande grad blir påverkbara av andra aktörer. Att uppemot 1000 tjänstemän fått utbildning i de föreskrifter som memorandumet uppställer gör att dessa numera arbetar efter riktlinjer som upprättats och rekommenderats av NGOs på sina departement, verk och andra samhällsorgan. På så sätt har NGOs på ett effektivt sätt fått ut sina hjärtefrågor i samhället, inte bara genom sina egna kampanjer, utan även via statliga kanaler. Att även två andra MOUs har undertecknats som syftar till att underlätta det preventiva arbetet mot den illegala sexindustrin, i synnerhet Memorandum of Agreement between Governmental and Non-Governmental Sectors regarding Action against the Trafficking in Women and Children indikerar en liknande tendens. Denna MOU visar kanske starkast hur utbrett samarbetet är mellan statliga respektive icke-statliga aktörer i den här frågan därför att NGOs och regering gjort gemensam sak i kampen mot trafficking, som jämbördiga parter. Överenskommelsen mellan Thailand och Kambodja som yttrar sig i 2003 års Memorandum of Understanding on Bilateral Cooperation to Eliminate Trafficking in Children and Women visar upp en benägenhet från de thailändska och kambodjanska regeringarnas sida att lyfta frågan till en internationell nivå. Även om NGOs i detta fall inte verkar ha varit direkt involverade i förarbetet till MOUn är den ändå en del i en trend av lobbying och samarbete med regeringen som definitivt präglats

av oerhört stort inflytande av NGOs. Jag skulle vilja argumentera för att NGOs på detta sätt har varit indirekt inblandade i skapandet av bilaterala avtal mellan nationer. Om så är fallet har NGOs inverkan lyfts från att utgöra en avgörande faktor på inhemsk politik till att påverka även länders internationella förhållanden och avtal med varandra. I ljuset av detta skulle den påverkansgrad som NGOs de facto har haft på den thailändska regeringen även kunna sägas ha haft ett internationellt genomslag. Det blir då nödvändigt att tillskriva NGOs roll i politiken ytterligare en dimension av betydelse. NGOs relevans och status i den internationella politiken borde därför ges än mer utrymme som förklaringsvariabel och tyngd som internationell aktör.

Genomgående i detta kapitel har jag pekat på trendbrott i traditionell, suverän, statlig maktutövning. Vad som varit utmärkande är det inflytande som icke-statliga aktörer haft på områden som traditionellt, i termer av statsuveränitet, varit monopoliserade av staten. Fallstudien har visat ett ökat inflytande av NGOs på bland annat thailands juridiska ramverk och policydokument på högsta politiska nivå, samt i sakpolitiska frågor. Den har belyst hur implementerande samhällsorgan har ändrat sina rutiner efter förslag utarbetade av NGOs, och hur ett ansenligt stort antal tjänstemän fått utbildning efter direktiv av NGOs. Inflytandet har inneburit förändringar i alla skikt av samhället. Att den fria skolgången höjts med tre år samt att förfarandet i rättsprocesser ändrats för att förmildra omständigheterna för offer till trafficking är exempel på förändringar som medborgarna märker i sina vardagliga liv. Att tjänstemän utbildas i frågor om trafficking och att samhällsorgan ändrar sina rutiner är också exempel på förändringar på politiskt lokal nivå. Högre upp på samhällstegen finner man lagändringar, policyförändringar och gemensamma kraftansträngningar mot trafficking bland departement, ämbeten, verk och andra höga politiska instanser. Längst upp kan man skönja en förändring på internationell nivå när bilaterala avtal för att bekämpa trafficking ingås. Jag argumenterar att alla dessa förändringar har skett på bekostnad av statens maktinflytande. Vare sig detta trendbrott har varit en frivillig strategi från den thailändska statens sida eller inte, pekar det ändå på att icke-statliga strömningar inom politiken i detta fall varit en faktor att räkna med.

3 Reflektioner

3.1 Teoretisk granskning

Ur ett rationalistiskt aktörsperspektiv skulle man kunna finna många anledningar till varför den thailändska staten valt att ge icke-statliga aktörer ett stort inflytande på den thailändska politiken och juridiken. Gemensamt för vilket svar man än finner skulle det finnas ett bakomliggande egenintresse, och beräknande rationalitet i beslutet. Ett eventuellt alternativ som ligger nära till hands är att Thailand genom att bekämpa sin ökända sexindustri skulle få positiv respons för från det internationella samfundet, och genom det knyta bättre diplomatiska kontakter, öka sin turistindustri eller få bättre respons på ställda krav i internationella instanser exempelvis. Ett annat skulle kunna vara att Thailand skulle tjäna på att komma tillrätta med de omfattande problem knutna till fattigdom och hälsa som trafficking utgör, och att det bästa sättet att göra detta på är att involvera organisationer och aktörer som besitter de rätta sakkunskaperna. Jag tror först och främst att ett tänkbart förklaringsätt som följer denna nyttomaximerande princip relaterar till maktaspekter. En suverän stat måste sägas vara föga villig att tillåta krafter verka inom landets gränser som staten inte har kontroll över. Därför kan man tänka sig att den thailändska staten söker utöka sin egen makt genom att utrota de samhällselement som den inte utövar någon kontroll över, exempelvis de syndikat och karteller som profiterar på trafficking, och kan på så sätt vidga och förstärka sin makt. Om detta sker genom att staten delegerar ut en portion av sin makt till icke-statliga aktörer innebär detta ofrånkomligt att den statliga makten minskar, men att den åtminstone gör detta på ett sätt där staten initierar, har inflytande över, och är medbestämmande till premisserna och storleken på överlåtandet av makt. Ett återkommande argument skulle vara att den thailändska staten i förlängningen skulle gynnas av att ge NGOs utökad makt oavsett vad, eftersom det nyttomaximerande aktörsperspektivet inte tar hänsyn till felberäkningar.

Ett strukturellt perspektiv skulle peka på Thailands begränsade handlingsutrymme som autonom stat. Istället skulle denna ansats peka på det internationella systemets inverkan på den thailändska politiken i denna fråga. Gällande maktutdelningen till NGOs skulle denna ansats peka på den strömlinjeformning av beteenden som det internationella systemet skapar. Istället för att förklara den thailändska statens agerande som ett nyttomaximerande beteende, vore snarare statens oförmåga att motstå trycket hos internationella normer mer relevant. Det lilla fria handlingsutrymme som aktören ges dikteras och begränsas helt och hållet av strukturer. Det vore därför inte möjligt för staten att inte reagera mot trafficking. På så sätt avgör inte strukturerna bara vilka möjliga valmöjligheter aktörerna har, utan påverkar dem även att handla i linje med dessa. I ett samfund av stater där handeln med barn alltmer betraktas som en av de mest inhumana verksamheterna blir det väldigt svårt att utan mycket goda grunder argumentera för att man inte bekämpar trafficking. När en norm blivit så dominerande som den mot barn i sexhandel, innebär det för ett land som Thailand, där fenomenet är ökänt, att det hela tiden kommer att påpekas. En stor del av all kontakt och interaktion med utomstående parter kommer att handla om denna fråga. Strukturalismen skulle hävda att denna norm även skulle fortplanta sig ner i det thailändska samhället och påverka Thailand till att sluta upp med den allmänna trenden. Bumerangmönstret har hjälpt mig förstå denna tendens på ett förståeligt sätt.

Trots att de båda förklaringsätten var för sig kan erbjuda starka och övertygande insikter i problematiken i min fallstudie, anser jag att en sammansmältning av dessa kontrasterande perspektiv erbjuder den mest trovärdiga förklaringen. De brister som vardera perspektiv i syntesen har, kompletteras effektivt av att sammansmältas med ytterligare ett perspektiv. Fallet Thailand sett ur ljuset av denna dualistiska ansats ger en mer övergripande och generaliserbar förståelse av fallstudien. I syntesen tas hänsyn till att Thailand har ett eget handlingsutrymme och är kapabelt att på egen hand fatta beslut som i olika situationer är till fördel för landet. Dessutom visar teorin att landet i lika hög grad är mottaglig för yttre påverkan från till exempel andra länder och aktörer.

3.2 Fallstudiens begränsningar

Trots att jag anser att jag funnit starka belägg för mina resonemang utifrån vad jag påträffat i min fallstudie är jag medveten om att den har begränsningar. Det är fullt möjligt att Thailand

utgör en anomali och att samma resultat gällande statssuveränitet och inflytande från icke-statliga aktörer inte skulle påträffas vid en närmare anblick av andra länder. Möjligen lämpar sig Thailand för den typen av studie jag gjort eftersom närvaron av NGOs i landet är ovanligt hög, eller att deras problem med trafficking är exceptionell. Det är möjligt att andra områden inom statens domäner inte alls skulle bemöta NGOs med samma grad av samarbetsvillighet eller intresse som det som utgör trafficking. Det är svårt att argumentera mot att barn som utsätts för trafficking inte har rätt till förbättring och humana livsvillkor. Hade jag däremot valt att belysa NGOs som verkar för demilitarisering eller ett avskaffande av monarkin är jag övertygad om att dessa inte hade bemötts lika entusiastiskt. Jag vill emellertid understryka att vad jag funnit i denna studie ska ses i ljuset av vad jag undersökt. De resultat och indikationer jag påträffat relaterar endast till detta specifika fall, även om jag finner det troligt att liknande trender på andra samhällsområden och andra länder går att finna.

3.3 Utblick

Jag har under arbetet med denna uppsatts gjort en iakttagelse som inte relaterar till uppsattsens ursprungliga syfte och frågeställning, men som förtjänar att nämnas. Att stater är rationella och vinstmaximerande aktörer som värnar sin autonomi och integritet utgjorde en förutsättning i mina teoretiska utgångspunkter. Detta antagande är också nödvändigt för att till fullo förstå statssuveränitet utifrån de perspektiv jag använt mig av i denna studie. Under arbetets gång har jag lagt märke till att NGOs tenderar att fungera på samma sätt. Precis som nationalstater arbetar dessa ständigt för att öka sitt eget inflytande och förstärka sin ställning gentemot andra aktörer. När tillfälle ges för NGOs att förbättra sin position är de väldigt effektiva att ta tillvara på denna möjlighet och använda denna till det yttersta. Härmed skulle jag vilja föreslå fortsatt granskning av NGOs som rationella aktörer, möjligtvis besuttna med likartade egenskaper som stater. Fortsatt forskning på detta område skulle kunna vidga förståelsen av NGOs och dess beskaffenheter, vars inflytande och status jag är otvivelaktigt övertygad om att vi kommer att se en ökning av.

3.4 Avslutande slutsatser

Denna studie har lyft fram icke-statliga aktörer som en avgörande kraft inom den nationella såväl som den internationella politiken. I ljuset av vad jag funnit i min studie anser jag att statssuveränitet, såsom jag definierade den ovan, blivit synnerligen komprometterad. Många aspekter av den westfaliska statssuveräniteten som utgör de grundläggande premisserna i detta begrepp har starkt ifrågasatts. Trots att jag anser att nationalstaten som aktör inom internationell politik kommer att ha en fortsatt betydande roll anser jag att dess funktion och ställning måste omdefinieras. När de grundvalar som nationalstaten vilar på inte utgör tillräckligt övertygande förklaringsvariabler borde dessa förslagsvis ges en ny innebörd. En kompromiss i synen på maktfördelningen i det internationella systemet mellan nationalstat och icke-statliga aktörer, skulle erbjuda en rättvisare bild av samtida maktförhållanden. Ett sådant förhållningssätt skulle även vara lämpligt vid studiet av internationell politik för att få en så allomfattande bild som möjligt av dagens globaliserade värld. Slutligen så skulle jag vilja poängtera att stater inte har anledning att bäva inför detta nya styrkeförhållande. Tvärtom kan stater som gör sig hörsamma för dessa trender kunna dra oerhörd nytta av den positiva samhällsutvecklingen som NGOs kan föra med sig i frågor om mänskliga rättigheter, miljö och demokratisering. Ömsesidiga vinster som främjar båda parter kan bidra till ett konstruktivt samhällsbygge.

4 Referenslista

Archer, Margaret S., 1996. *Realist Social Theory: The Morphogenetic Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bengtsson, Rikard – Ericsson, Magnus – Hall, Martin – Kronsell, Annica, 2001. *Perspektiv på världspolitik*. Lund: Studentlitteratur.

Berger, Hervé – van de Glind, Hans, 1999. *Children in prostitution, pornography and illicit activities, Thailand, Magnitude of problems and remedies*. An ILO-IPEC paper.

Dunne, Tim – Schmidt, Brian C., 2005. *Realism i Baylis, John – Smith, Steve, The Globalization of World Politics, An introduction to international relations*, third edition. New York: Oxford University Press Inc..

Ecpat International [1], online database, 2007.

http://www.ecpat.net/eng/Ecpat_inter/projects/monitoring/online_database/index.asp

Åtkomst: 15:e maj 2007.

Ecpat International [2], world congress against CSEC, 2007-05-18

<http://www.ecpat.net/eng/csec/worldcongress/index.asp>

Åtkomst: 17:e maj 2007.

Ecpat International [3], good practices for combating CSEC, 2007.

http://www.ecpat.net/eng/CSEC/good_practices/legislative_thailand.asp

Åtkomst: 18:e maj 2007.

Elster, Jon, 1989. *Nuts and Bolts for the social sciences*. Cambridge: Cambridge University Press.

Five years after Stockholm – *The fifth report on the implementation of the Agenda for Action adopted at the World Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children held in Stockholm, Sweden, August 1996.*, Ecpat International 2001.

Humantrafficking.org, News & Updates, 2007.

<http://www.humantrafficking.org/updates/12>

Åtkomst: 20:e maj 2007.

Keck, Margaret E. – Sikkink, Kathryn, 1998. *Activists Beyond Borders*. USA: Cornell University Press.

Krasner, Stephen D., (ed.) 1983. *International Regimes*. Ithaca, New York: Cornell University Press.

Krasner, Stephen D., 1995. *Compromising Westphalia*. *International Security*, Vol. 20, No. 3.

McAnulla, Stuart, 2002. *Structure and Agency* i Marsh, David – Stoker, Gerry, *Theory and Methods in Political Science, second edition*. New York: Palgrave Macmillan.

McGrew, Anthony, 2005. *Globalization and global politics* i Baylis, John – Smith, Steve, *The Globalization of World Politics, An introduction to international relations*, third edition. New York: Oxford University Press Inc..

Ruggie, John, 1986. "Continuity and Transformation in the World Polity: Toward a Neorealist Sythesis" i Keohane, Robert O., *Neorealism and Its Critics*. New York: Columbia University Press.

Ward, Hugh, 2002. *Rational Choice* i Marsh, David – Stoker, Gerry, *Theory and Methods in Political Science, second edition*. New York: Palgrave Macmillan.